

Türkçe Kolay Dil'e İlk Yaklaşımlar

Fayika GÖKTEPE*, Sine DEMİRKIVIRAN**

*Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, Almanca Mütercim ve Tercümanlık ABD,
İstanbul Türkiye.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8532-5258>

ROR ID: <https://ror.org/02kswqa67>

fayika.goktepe@marmara.edu.tr

**Doç. Dr., Marmara Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Mütercim ve
Tercümanlık Bölümü, Almanca Mütercim ve Tercümanlık ABD, İstanbul Türkiye.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0474-3146>

ROR ID: <https://ror.org/02kswqa67>

sdemirkiviran@marmara.edu.tr

Atıf Bilgisi

Göktepe, Fayika- Sine Demirkiviran, "Türkçe Kolay Dil'e İlk Yaklaşımlar", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, 51 (Bahar 2024), 297-332.

<https://doi.org/10.24058/tki.2024.509>

Geliş Tarihi	05.05.2024
Kabul Tarihi	06.07.2024
Yayın Tarihi	12.07.2024
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	<p>Bu çalışma, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 123K021 numaralı proje ile desteklenmiştir. Projeye verdiği destekten dolayı TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız.</p> <p>Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.</p>
Yazar Katkıları	Araştırmanın Tasarımı Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50) Veri Toplanması Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50)
Araştırmanın Tasarımı	Araştırma - Veri Analizi- Doğrulama Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50) Makalenin Yazımı Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50) Metnin Tashihi ve Geliştirilmesi Yazar-1 (%50) - Yazar-2 (%50)
Benzerlik Taraması	Yapıldı – Turnitin
Etik Bildirim	tkidergisii@gmail.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

ÖZET

Birçok iletişim aracı ve ürünü, erişilebilirlik konusunda bazı insanlar için engeller oluşturur. İletişim engellerini aşmak için hali hazırda işaret dili çevirisi, sesli betimleme, kabartma yazısı gibi çözümler sunulmaktadır. Oysa bilişsel kısıtları veya dilsel yetersizlikleri olan insanlar da iletişim engelleriyle karşılaşabilir. Bu bireyler için standart dili anlamak zor olabilir veya ilgili metinler erişilebilir bir formatta sunulmayabilir. Bu çalışmada, engelsiz iletişimi destekleyen ve ülkemizde de uygulanacak olan Kolay Dil üzerinde durulacaktır. Kolay Dil, standart dili anlamakta güçlük çeken bireyler için iletişim engellerini en aza indirmek için tasarlanmış olup iletişimin anlaşılabilirliğini ve erişilebilirliğini artırmayı hedeflemektedir. Bu vesileyle Kolay Dil topluma ihtiyaç sahibi bu kitleyi dahil etmeyi amaçlayan kapsayıcı bir yaklaşım benimser. Ülkemizde ise Kolay Dil çok yeni bir dilsel fenomendir ve Türkçenin dilsel varyasyonu olacaktır. Türkçe Kolay Dil çalışmalarına henüz başlanmış ve çalışmaların uygulama aşamasına geçilebilmesi için kuramsal hazırlık aşaması devam etmektedir. . Bu nedenle alana ilk katkılardan birini sağlayacak olan bu çalışmada Kolay Dil'in engelsiz iletişim kapsamındaki önemine, dilde kolaylığın ne anlama geldiğine vurgu yapılacaktır. Ayrıca Basit Dil konsepti ile Kolay Dil'in farklarına değinilecektir. Son olarak da ülkemizde Kolay Dil'e kimlerine ihtiyaç duyabileceğine değinilecek olup Türkçe Kolay Dil'e ilk yaklaşım sergileniecektir.

Anahtar Kelimeler

Kolay Dil, Basit Dil, Engelsiz İletişim, Erişebilirlik, Kapsayıcılık.

First Approaches To Turkish Easy Language

Fayıka GÖKTEPE*, Sine DEMİRKIVIRAN**

*Dr. Öğr. Üyesi, Marmara University Faculty of Humanities and Social Sciences,
Department of Translation and Interpreting, German Translation and Interpreting
Department, İstanbul Türkiye.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8532-5258>

ROR ID: <https://ror.org/02kswqa67>

fayika.goktepe@marmara.edu.tr

**Doç. Dr., Marmara University Faculty of Humanities and Social Sciences,
Department of Translation and Interpreting, German Translation and Interpreting
Department, İstanbul Türkiye.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0474-3146>

ROR ID: <https://ror.org/02kswqa67>

sdemirkiviran@marmara.edu.tr

Citation

Göktepe, Fayıka- Sine Demirkiviran, "First Approaches To Turkish Easy Language",
The Journal of Turkish Studies, 51 (Spring 2024), 297-332.

<https://doi.org/10.24058/tki.2024.509>

Date of Submission	05.05.2024
Date of Acceptance	06.07.2024
Date of Publication	12.07.2024
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	This study was supported by Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) under the Grant Number 123K021. The authors thank to TUBITAK for their supports. It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Author Contributions	Conceptualization Author-1 (%50) - Author-2 (%50) Data Curation Author-1 (%50) - Author-2 (%50) Investigation -Analysis -Validation Author-1 (%50) -Author-2 (%50) Writing Author-1 (%50)- Author-2 (%50) Writing – Review & Editing Author-1 (%50) - Author-2 (%50)
Plagiarism Checks	Yes - Turnitin
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	tkidergisii@gmail.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Copyright & License

Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the [CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

ABSTRACT

Many communication tools and products create accessibility barriers for many people. Solutions such as sign language translation, audio description and braille are currently available to overcome communication barriers. However, people with cognitive or language impairments may also face communication barriers. For these people, it may be difficult to understand the standard language, or the relevant texts may not be presented in a format that is accessible to them. The focus of this study will be on Easy Language, which is a tool for accessible communication that will be in use in our country. Easy Language aims to increase the comprehensibility and accessibility of communication by minimising communication barriers for people who have difficulty understanding standard language. In this way, Easy Language adopts an inclusive approach that aims to integrate this vulnerable group into society. Easy Language is a very new linguistic phenomenon in our country. Studies in this field have only just begun and are currently at the stage of theoretical preparation for the application stage. For this reason, this study, which will be one of the first contributions to the field, will highlight the importance of Easy Language in the context of accessible communication and what is meant by ease in language. In addition, the differences between the concept of Plain Language and Easy Language will be mentioned. Finally, the first approach to Turkish Easy Language will be presented and it will be indicated who might need Easy Language in our country.

Keywords

Easy Language, Plain Language, Accessible Communication, Accessibility, Inclusion.

1. Giriş

Bir şey öğretmek istediğinizde kısa ve öz olun ki insanların zihinleri söylediklerinizi çabucak kavrasın, dersini çıkarsın ve sadakatle akıllarında tutsun. Gereksiz her sözcük, dolup taşan bir zihnin kenarına dökülür. (Marcus Tullius Cicero)

Toplumda sadece fiziksel kısıtlar yaşayan bireyler engeller ile karşı karşıya kalmazlar; bilişsel kısıtları veya dilsel yetersizlikleri olan bireyler de iletişim engellerine takılmaktadır. Bu bireyler için standart dilin anlaşılması çoğu zaman çok güçtür ya da metinler erişilebilir bir medya formatında sunulmamaktadır. Pek çok iletişim ürünü ve aracı, çok sayıda insan için erişilebilir değildir ve bu durumlarda iletişim engellerinden bahsedilmektedir. İletişim engellerini aşmak için işaret dili çevirisi, sesli betimleme, kabartma yazısı gibi çeşitli çözümler sunulmaktadır. Bu çalışmada birçok ülkede uygulanan, engelsiz iletişime hizmet eden ve ülkemizde de bu ve bunun gibi çalışmalar sonucunda hizmete sunulacak olan Kolay Dil ele alınacaktır.

Kolay Dil metinleri, iletişim engellerini tamamen ortadan kaldırmasa da bu engelleri en aza indirgemektedir. Kolay Dil, doğal dilin en anlaşılır çeşidi olmakla beraber standart dilin bir varyasyonu olarak değerlendirilir.¹ Kolay Dilin ana hedefi, iletişim olanaklarının anlaşılabilirliğini ve algılanabilirliğini artırmak² ve söz konusu hedef kitleyi içermeci bir yaklaşımla topluma kazandırmaktır.

Burada Kolay Dil'in ayrıntılarına girmeden önce en genel hatlarıyla dilin tanımını ele almak daha doğru olacaktır. En basit anlatımla Türk Dil Kurumu çevrimiçi sözlüğünde "dil" tanımı şöyle yapılmaktadır: "İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, uzlaşmaya dayalı olarak oluşturulmuş sesli veya görsel işaretler sistemi; lisan, zeban".³ Kubbealtı Lugatı çevrimiçi

¹ Christiane Maaß, *Easy Language – Plain Language – Easy Language Plus. Balancing Comprehensibility and Acceptability*, Frank und Timme Verlag, Berlin 2020, 12.

² Christiane Maaß, *a.g.e.*, 11.

³ Türk Dil Kurumu, "dil", <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 07.09 2023).

sözlüğünde ise dil; “Düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan faydalanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş sistem, lisan”⁴ olarak verilir. Her iki tanımda da görüldüğü üzere “dil” en genel anlamıyla insanlar arası bir iletişim ve etkileşim aracıdır; dünyayı, etrafı ve kişinin kendisini anlamının da anahtarıdır.

Dile daha felsefi bir anlam yükleyen Wilhelm Humboldt’a göre “[A]slında [insanın] gerçek vatan[ı] dildir. Vatan özlemini belirleyen de dildir ve vatana yabancılaşma da her zaman en hızlı ve kolay şekilde, en sessiz şekilde de olsa dil aracılığıyla gerçekleşir”.⁵ Bu tanıma göre dil, evvela insan kimliğinin önemli bir parçasıdır ve bireyin vatanını belirler. Böylelikle insanın siyasi ve coğrafi sınırların dışında metaforik manada bir vatani daha vardır, o da kendi ana dilidir ve kişinin kimliğini, kültürünü ve dünya görüşünü şekillendirir. Humboldt’un düşüncesine göre, bir kişi ana dilinden uzaklaştığında veya dilini unuttuğunda vatanından da uzaklaşmış olur ve bu durum kişinin kimliğine yabancılaşmasıyla sonuçlanabilir. Çünkü dil; insanın kültürel kimliğinin ve bağının önemli bir parçasıdır ve kişinin aidiyet duygusunu ve köklerini belirler. Dil, insanların birbirleriyle iletişim kurdukları, düşüncelerini ifade ettikleri, duygularını ve kültürlerini aktardıkları temel araçtır. Bir birey ana dilinden uzaklaştığında veya dilini unuttuğunda, bu sadece bir dilsel kayıp değil, aynı zamanda kültürel bir kopukluk ve kimlik krizi anlamına gelebilir; dolayısıyla bir kişi kendi dilinden uzaklaştığında, içsel bir kopukluk yaşayabilir ve kendini yabancı hissedebilir.

Dilbilimci Edward Sapir’in tanımına göre ise (1968):

“Dil büyük bir sosyalleşme gücüdür, muhtemelen var olan en büyük güçtür. Bununla kastedilen sadece dil olmadan anlamlı bir sosyal ilişkinin pek mümkün olmadığı gerçeği değil, aynı zamanda ortak bir konuşma gerçeğinin, dili konuşanların sosyal

⁴ Kubbealtı Lugatı, “dil”, <http://lugatim.com/s/dil>, (Erişim Tarihi: 07.09 2023).

⁵ Wilhelm Humboldt, *Briefe an eine Freundin*, Brockhaus, Leipzig 1870, 226.

dayanışmasının kendine özgü güçlü bir sembolü olarak hizmet etmesidir".^{6,7}

Sapir, dili bir güç olarak tanımlar ve insanların sosyal varlıklar olarak hayatlarını idame edebilmeleri, toplumun birer parçası olabilmeleri için ortak bir dile ihtiyaçları olduğunu vurgular. Dil, bu bağlamda sadece iletişim aracı değil, aynı zamanda insanları birbirine bağlayan ve ortak bir kimlik duygusu yaratan güçlü bir bağ olarak tanımlanabilir. Ortak bir dili konuşmak, sosyal dayanışmanın, birlikteliğin ön koşuludur ve müşterek bir geçmişe, kültüre ve değerlere sahip olmayı ifade eder. Dolayısıyla dil, bu tanımda da bireyin kimliğini, kültürünü ve değerlerini ifade etmesine olanak tanıyan bir araçtır ve ortak bir dünya inşa edilmesini sağlayan güçlü bir bağlıdır.

Dilin insanlar için işlevi ve önemi son derece hayattır ancak birçok insan dilin gücünden ve işlevinden yararlanamadığı dezavantajlı birey olarak yaşamak zorunda kalabilir. Dil gelişiminin yetersizliği nedeniyle dil kullanımı kısıtlı olan bir birey iç dünyasını ifade etmede, duygularını aktarmada, düşüncelerini paylaşmada ve kimliğini oluşturmada güçlük yaşar. Aynı zamanda dil; Humboldt'un ifade ettiği gibi vatandır ve dezavantajlı bir birey ana dili kısıtlı olduğu için kendine de toplumuna da yabancılaşabilir. Bu nedenle genellikle bu bireyler toplumda kendilerini var etme sorunu ile karşı karşıya kalırlar. Yukarıda da bahsedildiği üzere Sapir'e göre dil sosyal etkileşimlerin ve ilişkilerin temel taşıdır; bireyler birbirleriyle bağlantı kurarlar, toplum içinde yer alırlar ve sosyal rollerini yerine getirirler; fakat yine dil engelleri nedeniyle iletişimsel yetersizlikler yaşayan bireylerin toplumsal hayatta kendilerine yer edinmeleri ve etkileşimde bulunmaları güçtür. Dilin ayrıca eylemlerin ve kararların bir ifadesi olduğu kabul edilirse, dezavantajlı gruplar kendi başlarına eylemlerde bulunamaz ve kendi kararlarını maalesef alamazlar. İnsanlar dil yoluyla isteklerini ifade eder, taleplerde bulunur, anlaşmalar yapar ve düşüncelerini savunurlar. Toplum içindeki etkileşimlerin bir parçası olarak dil insanların haklarını savunmalarına, adalet aramalarına ve değişim taleplerinde bulunmalarına olanak tanır. Bu durumda da dil engellerine

⁶ Sapir, Edward, *Selected Writings of Edward Sapir in Language, Culture and Personality*. David G. Mandelbaum (Edit.), University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London 1968, 15.

⁷ Aksi belirtilmedikçe alıntılar yazarlar tarafından Türkçeye çevrilmiştir.

takılan bireyler dilin bu önemli işlevlerinden yararlanamazlar. Dezavantajlı bireylerin yaşadığı tüm bu olumsuzluklar göz önünde bulundurulduğunda bu insanların başkalarının yardımı olmadan varlıklarını sürdürmelerinin güç olduğu söylenebilir. Ayrıca toplum içerisinde de dahil olamama gibi sorunlarla karşılaşabilir ve toplumun dışına itilebilirler.

Dil bariyerlerini en aza indirmeye çalışan *Kolay Dil*, dezavantajlı gruplara dilden istifade edebilmeleri için önemli bir katkıda bulunur. *Kolay Dil*, içermeci ve dahiliyetçi yaklaşımla bu bireylerin kendilerini toplumun bir parçası olarak hissedebilme, toplumda söz hakkına sahip olma, her türlü güncel konu ve durumdan haberdar olma imkânını sunar. Bu vesileyle bu bireyler sosyal hayatta daha özerk olabilir ve öz güvenlerini geliştirerek sosyal bir kimlik oluşturabilirler.

2. Dilde Kolaylık: Kolay Dil

Dilde kolaylık, yani Kolay Dil yukarıda bahsedilen dezavantajlı grupların iletişim, etkileşim ve sosyal hayata katılımlarını sağlamak adına vardır. İletişim, insanlığın var oluşundan bugüne kadar insanların ihtiyaçlarına cevap verir. İletişimin gerçekleşmesi için birbirinden farklı birçok yöntem bulunur. Bunların başlıcaları konuşma dili, ilk insanların da kullandıkları duvar resimleri, yazı dili, işaret dili olarak sayılabilir. İletişimin en temel amacı iletilen iletinin alıcı tarafından tam ve doğru olarak anlaşılmasıdır. Bunun başarıyla gerçekleşebilmesi için ileti dilinde kullanılan dil seviyesinin alıcı dili ile aynı seviyede olması gerekir. Örnekleme gerekirse, bilişsel kısıtlılığı bulunan bir birey veya dil gelişimini henüz tamamlamamış bir çocuk (baby talk/motherese) ve Türkçeyi çok iyi bilmeyen bir yabancı ile kurulacak olan iletişimin (foreigner talk/ xenolekt) işlevsel olması için farklı bir dil kullanılması söz konusudur.⁸ Bu durumdaki bireyler ile iletişime geçtiğimizde daha yalın, sık kullanılan ve bilinen sözcükler tercih edilir; ayrıca konuşma temposu normalin biraz daha altında kullanılarak iletişimin sekteye uğramadan kurulması amaçlanır.

Dilde Kolaylık yani Kolay Dil tam da bu bağlamda işin içine girer. Kolay Dil keskin sınırlar çizebilen bir tanıma sahip değildir. Kolay Dil

⁸ Bettina M. Bock, ve Sandra Pappert, *Leichte Sprache, Einfache Sprache, verständliche Sprache*, Narr Francke Attempto, Tübingen 2023, 18.

araştırmalarının en yoğun yapıldığı Almanya'da bu alanda öncü isimlerden biri Christiane Maaß'dır. Maaß'a göre Kolay Dil;

“(1) cümle yapıları ve sözcükleri sistematik olarak daraltılmış bir Almanca varyasyonudur. (2) Aynı şekilde metni anlamak için gereken varsayımlar da sistematik olarak aza indirgenir. (3) Kolay Dil metinleri ayrıca özel bir görsel sunum biçimiyle de karakterize edilir.”⁹

Maaß'ın Kolay Dil'i standart bir metinden ayıran özelliklere göre tanımladığı ve Kolay Dil kılavuzlarında¹⁰ yer alan kurallar doğrultusunda bir değerlendirme yaptığı görülür. Standart dilde yazılmış olan metinlerin daha anlaşılır olması için bu metinler üzerinde bir dizi dilsel ve bilişsel işlemler yapıldığı anlaşılmaktadır. Metinlerin üzerinde gerçekleştirilen dilsel ve bilişsel işlemlerle hedef kitlenin entelektüel seviyesine inilmeye çalışılır. Çünkü bilindiği üzere her birey metinleri anlamak ve anlamlandırmak için onları belli ön bilgi ve varsayımlarla okur; ancak Kolay Dil kullanıcıları bilişsel ve dilsel olarak kısıtlı bireyler olduklarından ve diğer insanlara göre onların daha az ön bilgi, daha az sosyal tecrübe ve daha az metinler arası deneyim ile metinleri okumak durumunda oldukları göz önünde tutulmalıdır. Dolayısıyla Kolay Dil metinleri varsayım gerektirmeyen metinler olarak tasarlanır.

Kolay Dil metinleri, özel görsel biçimiyle de karakterize edilir ve görsel tasarım bilindiği üzere görsel iletişimi destekler. Kolay Dil metinlerinde standart metinden farklı olarak görsel kullanılması ve bu metinlerin sistematik bir mizanpaja sahip olması önemli bir özelliktir. Optimize edilmiş görsel algı ile bu bireylerin metinlerde verilen bilgileri daha rahat anlamaları ve etkileşimde bulunmaları sağlanır.

Kolay Dil uzmanı olan dilbilimci Bettina M. Bock Kolay Dil'e dilbilimsel koşut ve kuralların konulamayacağını, Kolay Dil'in işlevsel ve amaca yönelik olması gerektiğini savunarak şu ifadeleri kullanır: “Kolay Dil, toplumdaki dışlanan insanlar için iletişimi anlaşılır ve erişilebilir kılmayı amaçlamaktadır. Kolay Dil'in en önemli özelliği budur”.¹¹ Daha makro bir

⁹ Christiane Maaß, *Leichte Sprache. Das Regelbuch*, Lit Verlag, Berlin 2015, 12.

¹⁰ *Kolay Dil* kılavuzları için aşağıya bakınız.

¹¹ Bettina M. Bock, „*Leichte Sprache*“ *Kein Regelwerk Sprachwissenschaftliche Ergebnisse und Praxisempfehlungen aus dem LeISA-Projekt*, Frank und Timme, Berlin 2019, 13.

bakış açısını temsil eden Bock konuya daha çok işlevsel açıdan bakar; çünkü ona göre Kolay Dil metinleri evvela ihtiyaçlara cevap verebilmeli ve söz konusu bireyleri topluma dahil edebilmelidir.

Camilla Lindholm ve Ulla Vanhatalo editörlüğünde yayımlanan *Handbook of Easy Language in Europe* (2021) başlıklı çalışmada Kolay Dil'in doğal dilin türlerinden biri olduğu vurgulanır. Kolay Dil bu bağlamda bir konseptten çok şemsiye terimdir ve farklı ulusal dillerdeki varyasyonları ifade eder. Örneğin, Almanca Kolay Dil, Slovence Kolay Dil, İspanyolca Kolay Dil, Fransızca Kolay Dil vb., dilin okunmasını ve anlaşılmasını kolaylaştırmak için tasarlanmış standart dilin Kolay Dil'e aktarım biçimleridir. Kolay Dil özellikle standart dili anlamakta zorluk çeken kişilere yönelik olarak dilin içerik açısından uyarlanarak daha okunabilir ve anlaşılabilir hale getirilmesi için geliştirilmiş bir yapıdır. Kolay Dil uyarlanmış bir dil ya da metin biçimidir.¹² Lindholm ve Vanhatalo'nun derledikleri çalışmaya göre henüz Kolay Dil'in uluslararası kabul edilmiş resmî bir tanımı yoktur¹³ bu da Kolay Dil'in tanımının her ülke tarafından kendi dil ve kültür yapısına, hedef kitlenin gereksinimlerine göre yapılabileceğini göstermektedir. Ortak bir tanımın olmadığı gibi aslında terminolojik bağlamda da bir uzlaşımın olmadığı görülmektedir. Standart dil seviyesinin altında anlaşılabilir dil¹⁴ terimi çatısında Kolay Dil kavramının yanı sıra birer etiket altında benzer konseptler için farklı bir terminolojiyle karşılaşmak mümkündür.¹⁵ Kolay Dil, esasen çeşitli ülkelerin uygulamalarından doğmuştur ve her dilin kendi esaslarına göre şekillenmiştir. Bu durum İngilizceye ve diğer dillere yapılan çevirilerde terminolojinin çok çeşitli olmasına yol açmıştır. Kolay Dil'in çok disiplinli bir alan olması, ulusal ve uluslararası bağlamlarda yapılan araştırmalarda terminolojik çeşitliliğin ortaya çıkmasının bir başka nedenidir. Bu nedenle Kolay Dil olgusunun kendisi bile çeşitli terminolojik isimlere sahip olmuştur: Kolay Dil (Easy Language), kolay okunur dil (easy-to-read

¹² Camilla Lindholm ve Ulla Vanhatalo, *Handbook of Easy Language in Europe*, Frank und Timme, Berlin 2021, 11.

¹³ Bkz. Camilla Lindholm ve Ulla Vanhatalo, *a.g.e.*, 11-12.

¹⁴ Bkz. Bettina M. Bock, ve Sandra Pappert, *a.g.e.*, 17.

¹⁵ Tüm bu kavram kargaşasını ele almak bu çalışmanın sınırlarının dışına çıkılması anlamına geldiğinden başka bir çalışmada ele alınacaktır (Ayrıntılı bilgi için ayrıca Bock/Pappert, 2023'e bakınız).

language), kolay anlaşılabilir dil (easy-to-understand language), kolay okunan (easy-read), açık dil (clear language), basitleştirilmiş dil (simplified language) veya basit dil (simple language). Burada yer alan terimlerin her biri farklı gerekçeler doğrultusunda oluşturulmuş olsa da önemli olan disiplinler arası anlaşılabilir dil çalışmalarından uluslararası düzlemde tüm aktörlerin haberdar olmasıdır. Bu sayede bilgi paylaşımı gerçekleşir, tecrübeler aktarılır ve daha etkili çözümler ortaya konulabilir. Terminoloji ne kadar hızlı uyumlaştırılır veya en azından açıklanırsa araştırmaya dayalı bilgi, disiplin ve dil sınırlarının ötesine o kadar hızlı yayılabilir ve Kolay Dil uygulamalarını geliştirebilir.¹⁶

Türkçe özeline baktığımızda ülkemizde daha önce bu alanda çalışma yapılmadığı için araştırmalarımız kapsamında Türkçe Kolay Dil kavramını terimleştirdik.¹⁷ Bu terim, dil varyasyonunu ve bu varyasyonun Türkçe olduğunu açıkça ifade eder. İçinde Kolay Dil sözcüklerini barındırması, bu dilin belirli bir kullanım biçimini ve Türkçe standart dilin özel bir varyasyonunu temsil ettiğini gösterir. Ayrıca dilin daha erişilebilir ve anlaşılır hâle getirilmesi amacıyla yapılan dilsel düzenlemeleri de kapsar. Türkçe Kolay Dil, Türkçenin belirli standartlar ve ilkeler doğrultusunda uyarlanmış bir versiyonunu temsil ederken, Kolay Türkçe bu standart ve

¹⁶ Bkz. Camilla Lindholm ve Ulla Vanhatalo, *a.g.e.*, 17-18.

¹⁷ Terimleştirme sürecinde “sade Türkçe” veya “sadeleştirme” kavramlarından bilinçli olarak kaçındık ve kullanmayı uygun görmedik. “Türkçe Kolay Dil” ve “Kolay Türkçe” terimlerini tercih etmemizin nedeni ise Türkçede “sadeleştirme” veya “sade Türkçe” kavramlarının tarihi süreçte farklı anlamlar ifade etmesi ve Türk toplumunda farklı çağrışımlarda bulunmasıdır. Bilindiği üzere, “sadeleştirme” kavramı *Genç Kalemler*’in (Ömer Seyfettin ve diğerleri) 1911’de hayata geçirdiği “Yeni Lisan Hareketi”ni ve 1928’de gerçekleşen Harf Devrimi’ni çağrıştırmaktadır. “Yeni Lisan Hareketi” ile Türkçe mümkün olduğunca Arapça ve Farsça tamlamalardan arındırılarak dilde sadeleştirme hareketi başlatılmıştır; Harf Devrimi’nde ise Arap alfabesinden Latin alfabesine geçişle birlikte dilde sadeleştirme sağlanmıştır. Her iki girişimde de toplumun her kesmine hitap edilmiş, dilin daha anlaşılır hale getirilmesi hedeflenmiştir. “Türkçe Kolay Dil” ve “Kolay Türkçe” ise bu tarihi süreçlerin dışında, tamamen farklı bir yaklaşımı ifade etmektedir. “Türkçe Kolay Dil” ve “Kolay Türkçe”, özellikle dil engelleri bulunan bireylere hitap eder ve bu kitle için dilin kolay anlaşılabilir ve kullanılabilir hale getirilmesini hedefler. Asla standart dili yok saymaz ve onu tenkit etmez. Bu nedenle, “sadeleştirme” veya “sade Türkçe” demek yerine “Kolay Türkçe” ifadesini tercih ediyoruz. “Plain Language” de aynı gerekçe göz önünde bulundurularak proje kapsamında “Basit Dil” olarak çevrilmiş ve terimleştirilmiştir.

ilkelere uygun olarak hazırlanan metinlere verdiğimiz bir etikettir.¹⁸ Bu da metinlerin hangi dil standartlarına göre oluşturulduğunu ve hangi ilkelere dayandığını açıkça belirtir. Türkçe Kolay Dil çalışmaları kapsamında hazırladığımız tüm metinlere bu nedenle Kolay Türkçe etiketi vermeyi uygun gördük. Bu sayede hem ulusal hem de uluslararası alanda terminolojik bir birlik sağlanarak, Kolay Dil metinlerinin güvenilirliği ve tutarlılığı korunmuş olacaktır. Kolay Türkçe etiketi, okuyucularına bu metinlerin kolay anlaşılır ve erişilebilir bir dil kullanılarak hazırlandığını vurgulayacaktır. Bununla birlikte bu etiketle metinlerin hangi standartlara göre oluşturulduğu ve hangi ilkelere dayandığı da açıkça belirtilmiş olacaktır. Bu yaklaşım ile aynı zamanda metinlerin rastgele değil bilimsel bir temel üzerinde oluşturulduğunun teminatı da verilmiş olacaktır. Bütün bunlara ek olarak Türkçe Kolay Dil'in temel ilkeleri dışında yapılan dil içi çevirilerde Kolay Türkçe etiketi kullanılmamalıdır zira bu çevirilerin bilimselliği teyide muhtaçtır. Kolay Türkçe etiketinin diğer bir işlevi ise Kolay Dil metinleri oluşturulurken dil içi çevirilerinde profesyonelce oluşturulmayan çevirilerin önüne geçmektir. Çünkü standart dilden yapılan gelişmiş güzel çeviriler çevirinin kalitesini düşürecek ve hedef kitleye hizmet edemeyecektir. Kolay Dil metinlerinin temel amacı hedef kitesinin dil gelişimini, kolay anlamasını ve topluma dahililiyetini arttırmaktır. Özetle, **Türkçe Kolay Dil** terimini akademik çalışmalarda, **Kolay Türkçe** terimini ise uygulamalara yönelik olduğu için daha çok saha çalışmalarında kullanılması gerektiğini düşünüyoruz.

Kolay Dil terimi, farklı ülkelerde ve farklı alanlarda çalışan kişilerin birbirlerini bulmalarını ve çalışmaları hakkında bilgi sahibi olmalarını kolaylaştırdığı gibi Türkçe konuşan topluluklar için standart bir terim olarak dilin erişilebilirliğini ve kullanılabilirliğini artırır. Bu da dilin sınırlarını genişletir ve daha fazla kişiye ulaşmasını sağlar.

¹⁸ Anlaşılabilir dil adı altında geliştirilen her bir kolay dil versiyonu, aslında bir etiket niteliğindedir ve bu etiket, o dil varyasyonunu niteleyen kuralları, ilkeleri veya standartları ifade eder. Bu, her kolay dil versiyonunun belirli kurallar, ilkeler veya standartlar bütünü üzerine inşa edildiğini ve bunları geliştiren kişiler veya kuruluşlar tarafından tanımlandığını gösterir. Dolayısıyla, kolay dil etiketi, belirli bir dil varyasyonunun belli prensiplere dayandığını açıkça belirtir ve bu varyasyonun hangi metodolojilerle oluşturulduğunu ifade eder. Ayrıca bkz. Bettina M. Bock, ve Sandra Pappert, *a.g.e.*, 17.

Bu zamana kadar yaptığımız çalışmalar doğrultusunda **Türkçe Kolay Dil'i** şimdilik şöyle tanımlayabiliriz:

Türkçe Kolay Dil, standart Türkçenin işlevsel bir dil varyasyonudur ve temel ilkelere¹⁹ dayalı olarak oluşturulmuştur. Bu dil varyasyonu ilkeleri doğrultusunda standart Türkçeye kıyasla dilbilgisi açısından daha az karmaşık bir yapıya ve yine ilkelere dayalı görsel tasarıma sahiptir. Standart dilden Kolay Dil'e aktarım bir dil içi çeviridir. Türkçe Kolay Dil ile her türlü anlama güçlüğü çeken bireylere ihtiyaçları doğrultusunda anlaşılır metinler ve diğer materyaller sunulur, metinlerin ve materyallerin daha kolay anlaşılması sağlanır ve bilgiye erişim arttırılır. Kolay Türkçe ise, bu ilkelere uygun olarak hazırlanan metinlere verilen etikettir. Kolay Türkçe kullanıcılarının sosyal ve kültürel yaşama, bilişsel süreçlere katılmaları ve dahil edilmeleri sağlanır. Böylece Kolay Türkçe kısıtlı dil becerilerine sahip bireylerin kimliklerini keşfetmelerine, kendilerini ifade etmelerine ve güçlendirmelerine yardımcı olan bir araçtır. Bu sayede dezavantajlı bireyler toplumda daha aktif bir şekilde yer alabilirken fırsat eşitliği sağlanabilir.

Türkçe Kolay Dil bu bağlamda standart dili anlama ve okuma zorluğu çeken bireylere, onların anlayabilecekleri ve/ya rahat okuyabilecekleri bir alternatif sunar. Bu dil varyasyonunda standart dilin genel yapısından tam anlamıyla kopma değil, standart dilde verilen bilgilerin bilişsel ve dilsel kısıtlılığı olan bireylerin seviyelerine uygun bir biçimde tekrar verilmesi söz konusudur. Yani standart dil daha kompleks bir yapıya sahipken, örneğin cümleler içerisinde yan anlamlar ve deyimler bir arada kullanılırken, *Türkçe Kolay Dil* daha az kompleks bir yapıya sahiptir. Bu dil değişkesinde cümleler daha kısadır ve sözcükler ilk anlamlarıyla kullanılır.

Standart dilde yazılmış bir metin veya bir konuşma *Kolay Dil'e* belli kurallar, standartlar, ilkeler veya *Türkçe Kolay Dil* bağlamında temel ilkeler olmaksızın aktarılmamalıdır. Her ülke *Kolay Dil* aktarımlarında dilbilgisi açısından sınırlar çizer, yani metni hedef kitleye daha anlaşılır kılmak adına bir nevi direktifler verir veya önermeler ortaya koyar. Bu durum *Kolay Dil*

¹⁹ *Türkçe Kolay Dil'in* Temel İlkeleri "Türkçe Kolay Dilin Kuramsal Çerçevesi" başlıklı projemizde Türkçe'nin dilsel, kültürel ve Türk toplumunun iletişimsel özellikleri gözetilerek oluşturulmaktadır.

metinleri oluşturulurken dili kolaylaştırmak adına dilin genel kurallarının göz ardı edilmemesi gerektiğinden kaynaklanır. Dilin genel kuralları ve dilbilgisi yapıları göz ardı edilerek ortaya çıkarılacak her *Kolay Dil* metni, standart dilin yapısına zarar verebileceği hatta dilin kendisini tahribata uğratacağı gibi *Kolay Dil* kullanıcılarının da dili doğru öğrenmelerine ve gelişimlerine engel olacaktır. Bu nedenle standart dilden *Kolay Dil*'e yapılan dil içi aktarımlar gelişigüzel yapılmamalı ve profesyonel *Kolay Dil* çevirmenleri tarafından gerçekleştirilmelidir. *Kolay Dil*'in her ne kadar okunması ve anlaşılması kolay olsa da *Kolay Dil* metinleri oluşturmak bir o kadar zor ve karmaşıktır. Sadece karmaşık sözcüklerden kaçınmak ve erek metinlerde cümleleri kısa tutmak bir *Kolay Dil* çevirisini oluşturmaz. *Kolay Dil* çevirmenleri için çok daha büyük bir zorluk; *Kolay Dil* kullanıcılarının gerekli ön bilgi seviyesini tahmin etmektir ve muhtemelen ön bilginin mevcut olmadığı durumlarda bu bilgiyi erek metinde geliştirmektir. *Kolay Dil* kullanıcıları ancak önceden varsayılan bilgiye erişebilirlerse bir metnin içeriğini algılayıp anlayabilirler. Bu da kaynak metnin vermek istediği yeni bilginin temelini oluşturur.²⁰

Türkçe Kolay Dil çevirileri hem dilbilgisi hem de içerik açısından temel ilkeler gözetilerek dikkatli bir şekilde ele alınması ve bu çevirilerin hedef kitleye anlaşılır bir şekilde ulaştırılması gerekmektedir. Bu nedenle *Türkçe Kolay Dil* metinlerinin etkili bir şekilde çevrilmesi için hazırlanmakta olan ***Kolay Türkçe Kılavuzuna*** göre çeviri yapabilen ve hedef kitleyi yakından tanıyan kişilerin yetiştirilmesi önemlidir; çünkü bu tür metinlerin çevirisi, standart metinlerden farklı beceriler ve yaklaşımlar gerektirir. Hedef kitesini yakından tanıyan çevirmenler, metnin anlamını ve içeriğini hedef kitesinin bilişsel seviyesini, sosyal tecrübesini ve metinlerarasılık deneyimlerini göz önünde bulundurarak *Türkçe Kolay Dil*'e aktarım yapabilir. Bu da metnin hedef kitleye etkili bir şekilde ulaşmasını sağlar. Ayrıca yukarıda da belirtildiği gibi gelişigüzel *Kolay Türkçe* çevirileri Türkçe standart dile zarar verebilir. Bu durum milli kültürümüzde de yitime neden olabilir ve Türkçenin yanlış kullanılmasına yol açabilir. Dolayısıyla Türkçe

²⁰ Christiane Maaß ve Isabel Rink, "Scenarios for Easy Language Translation: How to Produce Accessible Content for Users with Diverse Needs", *Easy Language Research: Text and User Perspectives*, Silvia Hansen-Schirra ve Christiane Maaß (ed.), Frank und Timme, Berlin 2020, 41.

için *Kolay Dil*'i, hedef kitlesini bilmek ve tanımak adına çevirmenler için akredite olabilecekleri eğitim programlarının açılması elzemdir.

3. Anlaşılabilir Dillerin Çıkış Noktası: *Basit Dil*

Dünyada *Kolay Dil* çalışmaları özellikle 2000 yıllardan sonra ivme kazansa da yeni bir buluş değildir. Genel anlamda metin okuma ve anlama konusunda birçok insanın zorluk yaşadığı çok daha önceden fark edilmiştir.

İlk hamle 1960'lı yıllarda ABD tarafından yapılmıştır. Birleşik Devletler özellikle kamu belgelerinin tüm vatandaşlar tarafından anlaşılması gerektiğini İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra anlamış ve Jim Minor gibi federal çalışanlar hükümet belgelerinde *Basit Dil* (Plain Language) kullanılmasını savunmuşlardır.²¹ Arazi Yönetimi Bürosu çalışanı John O'Hayre, Basit Dil akımına hizmet etmek adına "Gobbledygook Has Gotta Go"²² adlı kitabı 1966'da yayınlamıştır. Günümüzde de bilindiği üzere ABD, 2010 yılında kamu evraklarında *Basit Dil* kullanımını yasalaştırmıştır.²³ Birleşik Devletler, şeffaflık ve anlaşılabilirlik üzerine kurguladığı siyasetinde *Basit Dil*'i yaygın bir şekilde kullanmaktadır. Ancak şu hataya düşülmemelidir: *Kolay Dil* bu bağlamda kesinlikle *Basit Dil*'den ayırt edilmelidir çünkü her ikisi *anlaşılabilir dil* çatısı altında toplansa da iki farklı dil varyasyonudur, her biri farklı konsept ve hedef kitlesine hitap etmektedir. Ortak özellikleri ise standart dilden daha sade bir yapıya sahip olmalarıdır. Maaş iki varyasyonun ayrımını şu şekilde yapar:

"*Basit Dil* (İngilizce: "Plain Language" / Almanca: "Einfache Sprache") öncelikli olarak engelli insanlara hitap etmez. Asıl amacı, özellikle uzman içeriklerini meslektan olmayan kişilere açmaktır; hukuk ya da tıp eğitimi olmayan kişilerin ilgili uzmanlık iletişimine

²¹ Bkz.: <https://www.plainlanguage.gov/about/history/>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

²² <https://archive.org/details/gobbledygookhasg3836ohay/page/n3/mode/2up>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

²³ Başkan Obama tarafından 13 Ekim 2010 tarihinde imzalanan "Plain Writing Act 2010" (An act to enhance citizen access to Government information and services by establishing that Government documents issued to the public must be written clearly, and for other purposes.) için bkz. <https://www.govinfo.gov/app/details/PLAW-111publ274>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

erişimini sağlamak gibi. Bununla birlikte, 1960'lardan bu yana *Basit Dil*, iletişim bozukluğu olan kişiler için de önerilmiştir. *Basit Dil* bazı Avrupa ülkelerinde, iletişimi kolaylaştırmak için uygulanır ve *Kolay Dil* uygulaması olmayan ülkelerde *Kolay Dil*'in yerine kullanılır.²⁴

Basit Dil daha çok İngilizce konuşulan ülkelerde tercih edilmekle beraber *Kolay Dil*'den daha kompleks fakat standart dilden daha basit bir dil varyasyonudur. Metin; yine dil içi tercüme ile teknik kavramlardan ve karmaşık cümle yapılarından arındırılarak daha basit bir yapıya indirgenir. Bu vesileyle tüm vatandaşların hukuk veya tıp metinleri gibi zor olan uzmanlık metinlerini daha rahat anlamalarına yardımcı olur. *Basit Dil*, *Kolay Dil* gibi kural, direktif veya yönergelere bağlı olarak oluşturulmaz. Bu da *Kolay Dil*'in hedef kitle grubu ile *Basit Dil*'in hedef kitle grubunun aynı olmadığını gösterir.²⁵

4. *Kolay Dil* Kılavuzları

Kolay Dil çevirileri için bazı uluslararası kuruluşlar eş anlamlı kullanılan *kolay okunabilir* terimi altında standartlar/kurallar dizini veya kılavuz ilkeleri²⁶ adı altında çeşitli kılavuzlar hazırlamışlardır. Bu kılavuzlar *Kolay Dil* çevirilerinin nasıl yapılması, görsel ve tasarım bağlamında nelere dikkat edilmesi gerektiğini ve *Kolay Dil* metinlerinin oluşumu ile ilgili direktifleri içermektedir. Bu bağlamda ilk adımı 1990'larda International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) atmıştır. Bu kuruluş *anlaşılabilir dil* konusunda temel soruna dikkat çekmiş ve birçok insanın belli zorluk derecesine sahip olan metinleri anlamakta güçlük çektiğini ifade etmiştir. Ardından da sorun odaklı kalmayıp çözüm odaklı

²⁴ Christiane Maaß, *Easy Language – Plain Language – Easy Language Plus. Balancing Comprehensibility and Acceptability*, Frank und Timme, Berlin 2020, 12-13.

²⁵ Christiane Maaß, *a.g.e.*, 14-15.

²⁶ Kılavuzlarda yer alan yönlendirici unsurlarda da tutarsızlık olduğu görülmektedir. Örneğin IFLA *kolay okunabilir* aktarımlarında kılavuz ilkelerden (guidelines) bahsederken Inclusion Europe'un *kolay okunabilir* kılavuzları dillere göre değişkenlik göstermektedir, örneğin: "*Kolay okunabilir* AB standartları" isimlendirmesi yapan diller: İngilizce, Estonca, Letonca, Hırvatça, Lehçe, Fince, Arnavutça; "*kolay okunabilir* AB Kuralları" diyen diller: Almanca, Fransızca, İspanyolca, Slovakça, Portekizce, Çekçe; *Kolay okunabilir* AB (Kılavuz) İlkeleri olarak kullanan diller: İtalyanca; Litvanca; Macarca. <https://www.inclusion-europe.eu/easy-to-read/> (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

olabilmek adına 1997 yılında “Daha Kolay Okunabilen Metinlerin Tasarımı İçin Kılavuz İlkeler” (Guidelines for easy-to-read materials)²⁷ başlıklı kılavuzu yayımlamış ve 2010 yılında kılavuzunu güncellemiştir. IFLA, farklı hedef kitlelerin ihtiyaç ve becerilerine göre uyarlanmış farklı seviyeler önermiştir.²⁸

Kolay Dil'e nasıl çeviri yapılması gerektiği ile ilgili bir diğer kılavuz AB projesi *Pathways* tarafından oluşturulmuştur. *Pathways* iki fazdan oluşan bir projedir; birinci fazı 2007-2009 yılları ve ikinci fazı ise 2011-2013²⁹ yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Bu projede Avrupa Birliği destekli *Inclusion Europe*³⁰ isimli kuruluşa bağlı olarak çok dilli çalışmalar yürütülmüş (İngilizce, Almanca, Fransızca, Fince, Litvanca ve Portekizce) ve *kolay okunabilir* metinlerin oluşumu için standartlar geliştirmiştir (European standards for making information easy to read and understand). *Kolay okunabilir* (easy to read) AB Standartları Kılavuzu'na bugün çeviriler sayesinde 18 Avrupa dilinde erişim sağlanmaktadır.³¹ Bu kılavuz *Kolay Dil* uygulamalarında dikkate alınması gereken standartları sıralar. Birçok ülke *Inclusion Europe*'un standartlarından yararlı olsa da dilsel farklılıklardan dolayı sadece diller üstü standartlar uygulamaya müsaittir.

²⁷ Bkz. IFLA 2010: <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/publications/professional-report/120.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023). Kılavuzun revize edilme nedenleri için editörler şu açıklamayı yapmaktadır: “Bu yayın, Kolay Okunabilir Materyaller Kılavuzunun ikinci baskısıdır. İlk baskının yayınlandığı 1997 yılından bu yana kolay okunabilirlik alanında sadece teknik çözümler açısından değil, engelli bireylerin durumu açısından da pek çok gelişme yaşanmıştır. Modern toplum herkesten büyük taleplerde bulunmaktadır ve bugün engelli bireyler de dahil olmak üzere tüm vatandaşların bilgi sahibi olmaları ve kendi kararlarını vermeleri beklenmektedir.”

²⁸ IFLA 2010, 5-9.

²⁹ <https://www.inclusion-europe.eu/pathways-2/>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

³⁰ Inclusion Europe AB tarafından desteklenen, kâr amacı gütmeyen ve Belçika yasalarına göre işleyiş sunan bir kuruluştur. Zihinsel engelli bireylerin ve ailelerinin eşit haklara sahip olması ve toplumun her alanına tam olarak dahil edilmesi için mücadele etmektedir. Inclusion Europe *Kolay Dil* alanında önemli bir aktördür, bünyesinde 39 Avrupa ülkesinden çeşitli sivil toplum kuruluşu olan 78 üye bulunmaktadır.

³¹ <https://www.inclusion-europe.eu/easy-to-read-standards-guidelines/>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

Silke Gutermuth, yayınlanmış doktora çalışmasında AB Standartları Kılavuzu'nun Almanca çevirisinin artık Almanca için belirlenmiş olan *Kolay Dil* kurallarını tutarlı bir şekilde takip etmediğini tespit etmiştir.³² Dolayısıyla bu durum evrensel ve tüm diller için geçerli olabilecek bir kılavuzun hazırlanmasının mümkün olmadığını göstermektedir. Elbette genel geçer diller üstü kurallar her dile uyarlanabilir, örneğin 'tüm kısaltmalardan kaçın' veya 'her zaman yeni bir satırda yeni bir cümleye başlayın' gibi dilden bağımsız bu tür kurallar tüm dillerde uygulanabilir. Ancak her dilin yapısına göre özel olarak değiştirilmesi gereken dile özgü kurallar geliştirilmelidir. Örneğin, Fince veya Macarcanın morfolojik özelliklerinin diğer birçok Avrupa diline göre daha fazla vurgulanması gerekir, çünkü bu diller sondan eklemeli dillerdir ve gramer işlevlerini belirtmek için çekim ekleri kullanırlar.³³ Türkçe de sondan eklemeli bir dil olduğundan, morfolojik özellikleri *Kolay Dil* kılavuzu oluştururken özenle dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla *Türkçe Kolay Dil* kılavuzu her ne kadar diller üstü kurallardan yararlanılabilsede Türkçenin yapısı göz önünde bulundurularak Türkçe kullanımına uygun kurallar geliştirilmek zorundadır.

Her dilin yapısının birbirinden farklı olması nedeniyle *Kolay Dil* çalışmalarında yer alan ülkeler kendi dillerinin özelliklerine göre ek standartlar belirlemişlerdir. Almanya bu konuda en fazla *Kolay Dil* standartları geliştiren ülkelerin başında gelmektedir. Almanya'nın daha kuralcı bir kültür yapısına sahip olması nedeniyle standartlara değil kurallara bağlı kaldığını belirtmek gerekir, bu nedenle de *Kolay Dil* kılavuzlarını "Kurallar Dizini" (Regelwerke) olarak isimlendirir. *Inclusion Europe*'un çeviri yoluyla Almancaya kazandırılmış kurallar dışında Almanya'da *Kolay Dil* kurallarını belirleyen *Netzwerk Leichte Sprache*³⁴ ve

³² Silke Gutermuth, *Leichte Sprache für alle? Eine zielgruppenorientierte Rezeptionsstudie zu Leichter und Einfacher Sprache*, Frank und Timme, Berlin 2020, 46.

³³ Camilla Lindholm ve Ulla Vanhatalo, *a.g.e.*, 16.

³⁴ Yasalara riayet edilmesi hususunun önemi ve hedef kitesinin sadece zihinsel ve ruhsal engelliler ile kısıtlı kalmaması nedeniyle Almanya Çalışma ve Sosyal İşler Federal Bakanlığı *Kolay Dil* rehberi yayınlamıştır. Bu rehber Federal Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı tarafından STK olan "Netzwerk Leichte Sprache" ile iş birliği içinde hazırlamıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz.: <https://www.leichte-sprache.org/wp->

*Gesellschaft für Leichte Sprache*³⁵ kuruluşları bulunmaktadır. *Netzwerk Leichte Sprache*'nin kuralları STK üyeleri tarafından *Kolay Dil*'de yazılmış olup bilimsel bir temel alınmadığı için alan uzmanları tarafından eleştirilmektedir. *Gesellschaft für Leichte Sprache* ise 2014 yılında 11 yardım kuruluşu ile güçlerini birleştirerek *Lebenshilfe - Gesellschaft für Leichte Sprache eG*'yi kurmuşlardır. Amaçları, *Kolay Dil* ile zihinsel engelli bireylerin topluma ve siyasete erişilebilirliklerini arttırmaktır. Dernek için önemli bir yapı taşı, *Kolay Dil* kurallarının daha da geliştirilmesi ve tanımlanması olmuştur. 2023 yılında *Deutsche Gesellschaft für Leichte Sprache eG* isimli sivil toplum kuruluşu hedeflerine ulaşmıştır. Bu kuruluş, Almanca *Kolay Dil*'in standartlarının oluşturulması (DIN SPEC) sonucunda başarılı oldukları ve misyonlarını tamamladıkları düşüncesiyle 31.05.2023 tarihi itibarıyla faaliyetlerine son vermiştir. STK'ların dışında Federal Almanya hükümeti de *Kolay Dil*'i hukuki olarak temellendirerek BITV.2.0. yönetmeliğini (Erişebilir Bilgi Teknolojileri Yönetmeliği) çıkartmıştır.³⁶ 2011 tarihli BITV 2.0., 13 maddede bilgilerin *Kolay Dil*'de nasıl sunulması gerektiğini açıklayan dil kurallarına yer vermektedir. Bu kurallar *Kolay Dil* uygulamaları için herhangi bir örnek sunmamakla beraber sadece genel açıklamalar ve tipografik tavsiyeler içermektedir. Bu gelişmelerin dışında akademik düzlemde *Hildesheim Üniversitesi*'nin *Kolay Dil*in kurallar dizinine ciddi katkıları olmuştur. *Hildesheim Üniversitesi Kolay Dil Araştırma Merkezi*'nden (FLS) Christiane Maaß (2015) "Leichte Sprache. Das Regelbuch"³⁷ [*Kolay Dil. Kurallar Kitabı*] başlıklı yayınında piyasada erişebilir olan tüm kurallar dizinlerini analiz etmiş ve doğrudan dilbilimsel bir temele sahip bir çalışma ortaya koymuştur.³⁸ Bu bağlamda, Bredel ve Maaß (2016) bir yıl sonra Almanya'nın Alman Dili konusunda otorite sahibi

[content/uploads/2023/03/Regelwerk_NLS_Neuauf12022_web.pdf](https://www.gemeinsam-einfach-machen.de/GEM/DE/AS/Leuchttuerme/Ratgeber/Ratgeber_LS/Netzwerk_Leichte_Sprache/netzwerk_leichte_sprache_node.html), (Erişim Tarihi: 25.09.2023) ve ilgili Bakanlığın sitesi için bkz.: https://www.gemeinsam-einfach-machen.de/GEM/DE/AS/Leuchttuerme/Ratgeber/Ratgeber_LS/Netzwerk_Leichte_Sprache/netzwerk_leichte_sprache_node.html, (Erişim Tarihi: 26.09.2023).

³⁵ <https://dg-ls.de/>; https://dg-ls.de/wp-content/uploads/2023/01/2021-11_Regelwerk_Version_Fortbildung_DGLS.pdf, (Erişim Tarihi: 26.09.2023).

³⁶ https://www.gesetze-im-internet.de/bitv_2_0/BJNR184300011.html, (Erişim Tarihi: 25.09.2023).

³⁷ Christiane Maaß, *Leichte Sprache. Das Regelbuch*, Lit Verlag, Berlin 2015.

³⁸ Ursula Bredel ve Christiane Maaß, *Leichte Sprache. Theoretische Grundlagen - Orientierung für die Praxis*, Duden, Mannheim 2016a, 82.

olan en bilindik Duden yayınevinde üç ciltlik *Kolay Dil* serisi³⁹ yayınlamıştır.⁴⁰ Bu yayınlar *Kolay Dil* üzerine hem kapsamlı teorik ilkeler hem de sahada uygulama senaryoları ve örnekleri içeren yayınlardır.

Tüm bu gelişmeler ışığında Bredel ve Maaß (2016a) çalışmalarında yukarıda söz edilen kurallar dizinlerini inceleyerek Almanca *Kolay Dil/kolay okunabilir dil* için dilsel ve tasarımsal olmak üzere 120 kural tespit etmiştir. Bu kurallardan sadece 17 tanesi benzerlik taşımakta ve ortak kural olarak karşımıza çıkmaktadır:

Görsel ve iletişimsel tasarım	1. Daha büyük puntolu yazılmalı 2. Her cümle için yeni satırdan başlanmalı 3. Cümle sonunda kesme işareti kullanılmamalı 4. Sola hizalı kullanım tercih edilmeli
Morfoloji	5. Kısa sözcükler kullanılmalı 6. Zor sözcükler için kesme işareti kullanılmalı 7. Kısaltma kullanılmamalı 8. Pasif cümleler kullanılmamalı
Leksik	9. Kolay anlaşılır sözcükler kullanılmalı 10. Mümkün olduğunca yabancı/bilinmeyen sözcük tercih edilmemeli 11. Yabancı/bilinmeyen sözcükler açıklanmalı
Sentaks	12. Kısa cümleler kurulmalı
Semantik	13. Olumsuzlamadan kaçınılmalı
Metin	14. İsim düzeyinde tutarlı adlandırma (eşanlamlı sözcüklerin kullanılmaması dahil) yapılmalı 15. En başa en önemli bilgiler gelmeli 16. Alt başlıklar tercih edilmeli 17. Doğrudan hitap etmeli

Tab. 1: Ortak kurallar (Netzwerk Leichte Sprache, Inclusion Europe, BITV 2.0) Bredel/Maaß'a göre (2016a: 89)

³⁹ 1. Ursula Bredel ve Christiane Maaß, *Leichte Sprache. Theoretische Grundlagen - Orientierung für die Praxis*, Duden, Mannheim 2016a.

2. Ursula Bredel, Christiane Maaß, *Ratgeber Leichte Sprache. Die wichtigsten Regeln und Empfehlungen für die Praxis*, Duden, Mannheim 2016b.

3. Ursula Bredel ve Christiane Maaß, *Arbeitsbuch Leichte Sprache: Übungen für die Praxis mit Lösungen*, Duden, Mannheim 2016.

⁴⁰ Krş. Silke Gutermuth, *a.g.e.*, 47.

Tabloda yer alan 17 ortak kural günümüze kadar *Kolay Dil* çalışmaları kapsamında çıkarılan uluslararası ortak kurallar ile hemen hemen aynıdır. *Kolay Dil* çevirileri gerçekleştirilirken sadece yukarıdaki tabloda yer alan kurallar ele alınmamış; her ülke kendi kültürü, dilbilgisi ve dil yapısına göre bu kurallar da dahil olmak üzere kendi kurallar dizinini oluşturmuştur. Oluşturulan kurallar *Kolay Dil* bağlamında yapılan uygulamalı çalışmaların hedef kitlesine, amacına, metin türüne, ihtiyacına kısacası duruma göre değişebilir veya yenilenebilir. Dolayısıyla hiçbir kural sonsuza kadar geçerli olma özelliği taşımaz. Dilin, toplumların ve kültürlerin, dolayısıyla da birçok faktörün duran değil de devingen olma özelliği düşünüldüğünde, kuralların değişime uğraması ve gelişim göstermesi doğal bir süreçtir.

Kolay Dil bağlamında Almanya'da gerçekleşen en son girişim ise DIN SPEC 33429 "Almanca Kolay Dil için Öneriler"⁴¹ başlıklı norm taslağın geliştirilmesi olmuştur. *Almanya Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı'nun* talimatı üzerine Şubat 2020'de kamu, bilim, tasarım, çeviri, denetim ve yayın sektöründen temsilcilerin katılımıyla oluşan 70 kişilik bir konsorsiyum Almanya Standardizasyon Enstitüsü'nde (DIN) *Kolay Dil* için bir dizi öneri geliştirmeye başlamıştır. Bu öneriler *Kolay Dil* çevirmenlerine ve iş verenlere hitap etmekle beraber her yaşta *Kolay Dil'e* ihtiyacı olan tüm bireyler için metinlerin anlaşılabilirliğini iyileştirmeyi hedeflemektedir. DIN SPEC 33429 taslağı Mart 2023'te tamamlanmış ve metinleri çevirme, yeni metinler yazma ve *Kolay Dil* içeriğini tasarlama gibi konuları içermektedir. DIN SPEC 33429, *Kolay Dil'in* çeşitli standartlarını tek bir çerçevede toplamaya ve uygulamasını daha bağlayıcı hâle getirmeye yönelik ilk girişim olarak kabul edilir. Bu bağlamda, DIN SPEC sadece dilsel kriterleri değil; metinlerin tasarımını, doğru iletişim aracının seçilmesini, *Kolay Dil* metinlerinin tüm oluşturma sürecini ayrıca çevirmenlerin, denetçilerin ve tasarımcıların karşılaşması gereken diğer noktaları da ele almaktadır.⁴²

Hâlâ taslak olarak kabul edilen "Almanca Kolay Dil İçin Öneriler", aşağıdaki konu başlıklarına göre düzenlenmiştir:

⁴¹ <https://www.beuth.de/de/technische-regel-entwurf/din-spec-33429/364785446>, (Erişim Tarihi: 23.03.2024).

⁴² <https://leicht-ist-gut.de/die-din-spec-leichte-sprache-33429/>, (Erişim Tarihi: 23.03.2024).

- Dilsel kriterler: Sözcük seçimi, dilbilgisi, cümle yapısı ve metin uzunluğu gibi öneriler
- Metin tasarımı: Görsel ve grafiklerin kullanımı, metnin biçimlendirilmesi gibi konularda dikkat edilmesi gerekenler
- Medya formatları: *Kolay Dil* metinlerinin basılı materyaller, web siteleri, videolar ve mobil uygulamalar gibi farklı platformlarda nasıl sunulabileceğine dair tavsiyeler
- Kalite kontrolü: *Kolay Dil* metinlerinin denetlenmesi ve değerlendirilmesi için kurallar.⁴³

DIN 33429 Almanca *Kolay Dil* için geliştirilmiş bir öneri dizini olsa da Türkçeye uyarlanarak *Türkçe Kolay Dil* kılavuzunun tasarlanması ve geliştirilmesi için uygun bir zemin oluşturmaktadır. Bu öneri dizinin hem güncel olması hem de *Kolay Dil* çevirilerinde birçok ayrıntıya yer vermesi önemli bir avantajdır.

Üstte yer alan konuların Türkçeye şu şekilde uyarlanması uygun olacaktır:

- Dilbilgisi ve sözcük seçimi ile ilgili kurallar Türkçenin dilbilgisi ve sözcük dağarcığına göre uyarlanacaktır.
- Metin tasarımı ve farklı medya formatları için verilen öneriler Türk hedef kitlesinin kullanımına ve ihtiyacına uygun şekilde düzenlenecektir.
- Kalite kontrol süreci Türkçenin özelliklerine ve hedef kitleye göre uygulanacaktır.

DIN 33429'un Türkçeye uyarlanması, *Türkçe Kolay Dil*'in gelişmesi ve yaygınlaşması için kritik bir adım olarak kabul edilebilir. Bu uyarlama ile ülkemizde iletişim engelleriyle karşılaşan bireylerin *Türkçe Kolay Dil* metinlerinden daha fazla faydalanabilmesi sağlanacak, bilgiye erişimde eşitlik artırılabilecektir. Bu süreçte, dil ve iletişim alanında ilgili bireyler için kapsayıcı bir ortam oluşturularak toplumsal katılım desteklenebilecektir.

⁴³ İlginç bir şekilde kontrol ve denetim başlığı altında öneri ve tavsiyelerden değil zorunluluktan bahsedilmektedir. Denetçilerin niteliklerine ilişkin Madde 9.2'de şu ifade yer almaktadır: "Öğrenme güçlüğü çeken kişiler, Kolay Dil metinlerini nasıl denetleyeceklerini öğrenmek zorundadır."

5. *Kolay Dil* Hedef Kitle

Kolay Dil, iletişim güçlüğü çeken kişilerin bağımsız olarak toplumsal hayata katılımını sağlamayı amaçlamaktadır. Burada öncü olan ve uluslararası çapta etki eden Birleşmiş Milletlerdir (BM). BM'nin hedef aldığı grup ise engelli bireylerdir. Engelliliğin yeni bir kavramsallaştırmasının yolunu açan anlaşma ise BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'dir (EHİS)⁴⁴ [Convention on the Rights of Persons with Disabilities/ CRPD]⁴⁵. BM EHİS 2006 yılında kabul edilmiş ve 2009 yılında Türkiye de (Bakanlar Kurulunun 27 Mayıs 2009 tarih ve 2009/15137 sayılı kararı) dâhil olmak üzere birçok ülkede yürürlüğe girmiş olan bu uluslararası sözleşme şu ana kadar 161 devlet tarafından imzalanmıştır. BM Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme'nin ardından pek çok ülke, engelli bireyler için genel kapsayıcılığı teşvik etmenin bir yolu olarak dikkatlerini iletişimsel içermeye yöneltmiştir. İletişimsel içermeye ile ilgili söylemde, engelli olmayan diğer grupların da erişilebilir bilgidan faydalandığı açıkça ortaya çıkmıştır. Metinler, sadece engelli bireyler için değil, farklı sebeplerden dolayı anlama güçlüğü çeken insanlar için de engel teşkil edebilmektedir.⁴⁶ Dolayısıyla *Kolay Dil* her ne kadar zihinsel engelli bireyler için düşünülmüşse de çok daha geniş bir kitleye hitap etmektedir. Maaß bu bağlamda hedef kitleyi şöyle tanımlar:

- “öğrenme güçlüğü çeken insanlar⁴⁷

⁴⁴ <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/07/20090714-1.htm>, (Erişim Tarihi: 13.09.2023).

⁴⁵ <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>, (Erişim Tarihi: 13.09.2023).

⁴⁶ Bkz. Christiane Maaß, Easy Language – Plain Language – Easy Language Plus, 21.

⁴⁷ *Kolay Dil* araştırmalarında “zihinsel engelli” kavramının kullanımı konusunda akademi ve sahadaki aktörler arasında birtakım anlaşmazlıklar olduğunun altı çizilmelidir. “Zihinsel engellilik” insanlarda olumsuz çağrışımlarda bulunduğu için ABD, İngiltere ve Kanada’da “(öğrenme) engelliler” terimi, öz-savunuculuk hareketi bağlamında “zihinsel engelli” kavramının yerine kullanılmaya başlanmıştır. Bu kavram Almanca’ya “öğrenme güçlüğü olan” insanlar olarak çevrilmiş ve özellikle People First Deutschland e. V. ağı tarafından yaygınlaştırılmıştır (bkz. Bock, 2015: 152). Bu nedenle Bock çalışmalarında “zihinsel engelli olarak adlandırılan kişiler” kavramını kullanır çünkü bu kavram hâlâ yaygın şekilde kabul görmektedir ve araştırmacıya göre “öğrenme güçlüğü” kavramından daha az yanıltıcıdır. Maaß ise bilimsel manada “öğrenme güçlüğü çeken insanlar” kavramı ve “zihinsel engelli” kavramı ile birbirinden çok farklı iki

- zihinsel engelli insanlar
- demans hastaları
- prelingual sağırılığı olan insanlar
- afazili insanlar

ve bir engel olmaksızın yazılı Almanca metinleri okuma yeteneği ciddi şekilde sınırlı olan insanlar:

- çok az okuma yazma bilen insanlar
- Almanca bilgisi az olan insanlar (yabancı dil öğrenenler).

Tüm bu insan gruplarının ortak noktası, metinlerin dilsel ve/veya göndergesel karmaşıklığı ile ilgili sorunlar yaşamaları ve bu nedenle genel ve uzmanlık metinlerine erişememeleridir.”⁴⁸

Kolay Dil çalışmalarına kolay okunabilir etiketiyle önemli katkıda bulunan IFLA ise hedef kitleye daha geniş yer verir:

“İlk olarak iki ana grup tanımlayabiliriz:

- 1) Kolay okunabilen ürünlere sürekli ihtiyaç duyan engelli bireyler
- 2) Kısıtlı dil veya okuma yeterliliğine sahip okurlar, bir süreliğine bu tür materyalleri faydalı bulabilirler. Bu kişiler için okunması kolay yayınlar bir kapı açıcı ve faydalı bir eğitim kaynağı olabilir. Bu materyaller ilgi yaratabilir ve okuma becerilerini geliştirmek için bir araç olabilir.”⁴⁹

durumun ifade edildiğinin altını çizer: “Siyasi söylemde, bu gruptan insanlar genellikle kinayeli bir şekilde ‘öğrenme güçlüğü çeken insanlar’ olarak adlandırılır, ancak bu terim bilimsel söylemde farklı bir grup için, yani kişisel veya sosyal nedenlerle akademik performanslarında kapsamlı bir bozulma olan ve IQ’su en az 70 olan insanlar için kullanılır. Tam anlamıyla öğrenme güçlüğü çeken insanlar grubu, disleksi veya dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğundan (DEHB/ADHS) etkilenenleri içerir [...]. Zihinsel engellilik durumunda ise 70’in altında bir IQ ve beyinde organik hasar mevcuttur”. (Maaß/Rink/Zehrer, 2014: 56-57) Toplumda engellik kavramına rencide edici anlamlar yüklendiği ne yazık ki evrensel bir gerçekliktir ancak bilimin doğruluk prensibine dayanan gereklilikleri nedeniyle biz de *Türkçe Kolay Dil* çalışmalarında kavramları yanlış kullanmamak için zihinsel engelli olan bireyler için “zihinsel engelli” kavramını kullanmak durumundayız, aksi takdirde bu grubu “öğrenme güçlüğü çeken” bireylerden ayırt etmek mümkün olmayacaktır ve yanlış anlamalara yol açacaktır.

⁴⁸ Ursula Bredel, Christiane Maaß, *a.g.e.*, 2016, 140-141.

⁴⁹ IFLA 2010, 5.

Görüldüğü üzere ilk etapta IFLA hedef kitleyi iki büyük gruba ayırır: Engelli bireyler ve engelli olmayıp dilsel sorunlar yaşayan bireyler. IFLA ayrıca hedef kitleyi alt gruplara ayırıştırarak özetle şu grupları hedef kitle olarak belirler:

“Bu yönergeler, yetişkinler, genç yetişkinler ve okul çağındaki çocuklar için kolay okunabilir materyallere odaklanmaktadır. Kolay okunabilir materyallerden faydalanabilecek ana gruplar şunlardır:

1. Engelli Kişiler: Okuma problemlerine neden olabilecek çeşitli engellilik türleri vardır.
2. Disleksi ve Diğer Okuma Güçlükleri: Okuma becerileri ile zekâ ve ilgi düzeyi arasında fark olan bireyler.
3. Zihinsel Engelliler: Zeka kapasitesi ve sosyal/gelişimsel faktörlere bağlı olarak farklı düzeylerde zihinsel engellilik yaşayanlar.
4. Nöropsikiyatrik Engelliler: Beyin fonksiyonlarındaki sorunlardan kaynaklanan öğrenme güçlükleri ve dikkat eksikliği gibi problemler yaşayanlar.
5. Erken dönemde sağır olanlar: İletişimde yazılı dilde kısıtlı anlama yeteneğine sahip olanlar.
6. Kör ve sağır olanlar: Taktik yöntemlerle iletişim kuranlar ve braille metinlerine ihtiyaç duyanlar.
7. Afazi hastaları: Konuşma merkezlerindeki hasar nedeniyle dil kullanımında sorun yaşayanlar.
8. Bunama hastaları: Standart metinleri okuma ve anlama zorlukları olanlar.
9. Diğer faktörlerden kaynaklanan okuma becerileri sınırlı kişiler: Yabancı dil konuşanlar, eğitim seviyesi düşük olanlar ve işitsel veya görsel engellilik gibi faktörler nedeniyle okuma becerileri sınırlı olanlar.
10. Çocuklar: Yaklaşık olarak dördüncü sınıf seviyesine kadar olan çocuklar için kolay okunabilir materyaller yararlı olabilir.”⁵⁰

⁵⁰ IFLA 2010, 6-9.

Anlaşıldığı üzere *Kolay Dil*'in hedef kitlesi benzerlikler göstermektedir ve geniş bir yelpazeye sahiptir. Hedef kitlenin her ne kadar oldukça heterojen olduğu görülse de ortak sorunları dili anlama ve toplumsal etkileşimde bulunmalarının güç olduğudur.

Avrupa'da *Kolay Dil* kapsamında yapılan çalışmalarda hedef kitle guruplarının ülkelere göre değiştiğini vurgulamak gerekir; kimler hedef kitle olabilir sorusuna ise "ihtiyaç hisseden herkes" olarak cevap verilmiştir. İhtiyaç hisseden herkese hitap edebilmesi açısından *Kolay Dil* çalışmalarının geliştirilmesi gerektiğine de ayrıca vurgu yapılmıştır.⁵¹

Toplumun her bireyinin anlama ve algılama oranı eşit değildir. Her birey toplumun bir parçasıdır ve en başta temel insan hakları olmak üzere olup bitenlerden haberdar olma hakkına sahiptir. Fakat her bireyin duruma bağlı olarak anlama ve anlamlandırması birbirinden farklılık arz eder. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de çeşitli nedenlerden dolayı yukarıdaki hedef kitle grubunda yer alan bireyler vardır. Bu bireyler için anlama ve anlamlandırmayı kolaylaştırmak için *Kolay Dil* gereklidir.

Kolay Dil disiplinlerarası veya multidisipliner bir araştırma konusudur ve sadece dilbilim ve çeviribilim alanında değil aynı zamanda sosyoloji, (özel) eğitim, teknoloji, ekonomi, sağlık bilimleri ve hizmet alanı gibi alanlarda da çalışan araştırmacıların da odağına girmektedir. *Kolay Dil*'in en temel amaçlarından biri hedef kitle gruplarını günlük okuryazarlık⁵² gibi ihtiyaç duyulan her alanda dahiliyetçi bir anlayış ile toplum içerisine dahil etmektir. Yani hedef kitle gruplarındaki bireyleri içinde buldukları engel ve kısıtlamalardan dolayı toplumdan dışlamak hatta onları ötekileştirmek değil, aksine toplumun birçok alanına katılımlarını sağlamak ve gelişimlerini desteklemek gerekmektedir. *Kolay Dil* bu kapsamda hedef kitle gruplarındaki bilişsel ve/ya dilsel kısıtlılık, düşük okuryazarlık, göçmenlik gibi çeşitli nedenlerden kaynaklı kısıtlamaları en aza indirgemeyi hedefleyerek toplumun gelişimine de yarar sağlayacaktır.

Nüfusun önemli bir bölümünü oluşturan *Kolay Dil* kullanıcılarının potansiyelini artırmak, onlara çalışma ve topluma katılım imkânı verebilmek adına *Kolay Dil* bir aracı niteliğindedir. *Kolay Dil*'de, insanlara

⁵¹ Bkz. Camilla Lindholm ve Ulla Vanhatalo, *a.g.e.*, 14-15.

⁵² Bkz. Camilla Lindholm ve Ulla Vanhatalo, *a.g.e.*, 17.

yardımcı olmak esastır. Standart dilde olup bu hedef kitle gruplarına zor gelen bilgilerin onlar tarafından da okunması ve anlaşılması hedeflenmiştir. Okunması ve anlaşılması kolay şekilde sunulan bilgiler bu bireylerin hayatı için önemlidir. Okunması kolay bilgiler, insanların bilmeleri gereken şeyleri bulmalarına, karar vermelerine ve seçimler yapmalarına yardımcı olur. *Kolay Dil* hayat boyu öğrenmeyi sağlar. Hedef kitle grubunda yer alan tüm bireyler için problemlerle başa çıkmayı daha kolay hâle getirir.⁵³

Ülkemizde Kolay Dil çalışmaları ilk olarak bu proje kapsamında ele alındığından yapılan araştırmalar sonucunda hedef kitle gruplarını belirlemek için yurtdışı kaynaklarından yararlanılmıştır. Yurtdışı kaynaklarından anlaşıldığı üzere *Kolay Dil*'in hedef kitlesinin belirlenmesinde benzerlikler kendini göstermektedir ve geniş bir yelpazeye sahiptir. Hedef kitle her ne kadar heterojen ve farklı gruplardan oluşmuş olsa da ortak sorunları; dili anlama ve toplumsal etkileşimde bulunmalarının güç olduğudur.

Yukarıda belirtilen hedef kitle kapsamından ve tanımlarından yola çıkarak ülkemizde de *Kolay Dil*'in hedef kitle gruplarının belirlenmesi için TÜİK, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı verilerinden yararlanılmıştır.

TÜİK verilerine göre (yabancılar ve bilinmeyenler dahil edilmeden) "Eğitim durumu ve cinsiyete göre yaşlı nüfus ve oranı 65 yaş ve daha yukarı yaştaki nüfus

- 2018-2022 verilerine göre okuma yazma bilmeyen toplam **1.105.892** kişi,
- 2018-2022 verilerine göre okuma yazma bilen; fakat bir okul bitirmeyen toplam **1.101.551** kişi,
- 2018-2022 verilerine göre ilkokul mezunu toplam **3.818.387** kişi" olarak belirlenmiştir (İstatistiklerle Yaşlılar 2023, Tablo 11).

Yukarıda Kolay Dil çalışmaları bulunan ülkelerin hedef kitle tanımları göz önünde bulundurulduğunda TÜİK'in 65 yaş ve üzeri nüfusun eğitim

⁵³ Elisa Perego, "Easy Language in Italy", *Handbook of Easy Language in Europe*, Camilla Lindholm, Ulla Vanhatalo (Ed.), Frank und Timme Verlag, Berlin 2021, 276-280.

durumuna göre sunmuş olduğu verilerden özellikle okuma yazma bilen fakat herhangi bir okul bitirmeyen bireyler ve ilkokul mezunu bireyler *Kolay Dil*'in hedef kitlesine "yaşlı hedef kitle" olarak dahil edilebilir. Çünkü yurtdışı kaynakları az eğitim almış veya hiç eğitim almamış bireyleri hedef kitle olarak betimlemektedir.

Hedef kitlenin belirlenmesinde verilerinden yararlanan diğer bir kurum da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıdır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın yayımladığı *Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni Nisan 2023* sayısında daha eski veriler içeren TÜİK 2011 genel nüfus sayıları içerisinde engelli nüfus sayılarına yer verilmiştir. TÜİK açıkladığı sayılarda engellileri altı kategori altında toplamıştır. Proje kapsamında bu altı kategoriden üç kategoriye yer verilmiş ve fiziksel engelliler ile görmede zorluk yaşayanların *Kolay Dil* ihtiyaçları olmadığından kapsam dışı bırakılmıştır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın verilerine göre:

- İşitmede zorluk yaşayanlar (işitmeye yardımcı araç kullanmalarına rağmen işitmede zorlandığını belirtenler ile hiç duymadığını belirtenler dahildir) toplam **836.000** kişi
- Konuşmada zorluk yaşayanlar (3 ve daha yukarı yaştaki nüfusu kapsamaktadır) toplam **507.000** kişi
- Yaşıtlarına göre öğrenmede/basit dört işlem yapmada/hatırlamada dikkatini toplamada zorluk yaşayanlar (3 ve daha yukarı yaştaki nüfusu kapsamaktadır) toplam **1.412.000** kişi⁵⁴

Yukarıda belirtilen engelli kategorisi tam anlamıyla *Kolay Dil*'in hedef kitlesi kapsamına girmektedir. Bu bireyler için *Kolay Dil* metinleri onların anlamalarına ve öğrenmelerine katkı sağlayacaktır. Çünkü *Kolay Dil* metinleri hedef kitlenin ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulur. Bu bağlamda cümlelerin uzun olmaması, cümle içerisinde kullanılan sözcüklerin ilk ve gerçek anlamlarının çeviri sürecinde öne çıkması ve içeriklerin görsel olarak da ihtiyaçlara göre tasarlanması hedef kitlenin metinleri daha rahat anlamasına yardımcı olabilecektir. Yine hedef kitle daha az dikkatle daha fazla bilgi edinme ve aktarma imkânı bulacaktır.

⁵⁴ İstatistik Bülteni 2023: 6-7

Hedef kitlenin belirlenmesinde son olarak Sağlık Bakanlığı'nın verilerinden yararlanılmıştır. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlık Müdürlüğü Dünya Alzheimer Günü münasebetiyle 13 Eylül 2023 tarihinde hazırlanan haber bülteninde Alzheimer hastalığına dikkat çekmiş ve ülkemizde toplam 460.000'den fazla kişinin Alzheimer hastası olduğunu belirtmiştir. Aynı haber bülteninde Alzheimer Hastalığının belirtilerini şöyle sıralamıştır:

- Bellek kaybı,
- Dil problemleri,
- Zayıf ya da azalmış muhakeme,
- Eşya kaybetme,
- Kişilik değişiklikleri,
- Bilinen görevleri yerine getirme zorlukları,
- Zaman ve yer oryantasyon bozukluğu,
- Soyut düşünmede problemler,
- Ruh hali ve davranış değişiklikleri,
- Bir şeye başlama ya da girişim kaybı.⁵⁵

Proje kapsamında Alzheimer hastalığının belirtilerinden özellikle bellek kaybı, dil problemleri, zayıf ya da azalmış muhakeme ve soyut düşünmede problemler önemli noktalardandır. Burada Alzheimer hastalığı olan bireylere yer verilmesinin nedeni Bredel ve Maaß'ın "Ratgeber Leichte Sprache" (2016b) isimli çalışmalarında demans hastalığındaki dilsel ve anlamaya yönelik problemlere Freiburg Nörolingüistik laboratuvarı kurucusu Michael Schecker'in verilerine yer vermeleridir. Bu veriler *Kolay Dil* kapsamında kritik bir öneme sahiptir zira Schecker'in açıklamasına göre;

- demans hastaları, örneğin bağdaşık açıklamaları takip etmekte ve bunları geliştirmekte sorun yaşarlar,
- metinlerdeki ve konuşmalardaki bağlamı kolayca kaybeder ve metnin bütünü gözden kaçırlar,
- bu hastaların metaforlarla, dolaylı ifadelerle (ironi gibi) ve karmaşık cümlelerle ilgili sorunları vardır.

⁵⁵ <https://hsqm.saglik.gov.tr/tr/haberler/dunya-alzheimer-gunu-basin-bilgi-notu.html> (Erişim Tarihi: 03.03.2024)

Michael Schecker, gözlemlenebilen dilsel bozulma süreçlerinin bir listesini derlemiş ve çözüm olarak bazı örnekler vermiştir:

- aktif yapılar yerine pasif yapıların kullanılması,
- uzun cümlelerdense alt alta sıralanmış cümlelerin kurulması,
- sadece birkaç zaman kipinin daha aktif kullanılması, metinlerde nesnelere işaret zamiri ve kişi zamiri ile başlanmasının sorun olduğu, bunlara metinlerde çok fazla yer verilmemesi.⁵⁶Bredel ve Maaß bu kriterlerin Kolay Dil Kurallarında var olduğunu ortaya koymuşlardır. Kolay Dil metinlerinde;
- sadece aktif cümleler vardır pasif cümleler yoktur,
- uzun ve yan cümleler yoktur,
- şimdiki zaman ve geçmiş zaman kipi kullanılır,
- dolaylı ifadelerden ve metaforlardan bilinçli bir şekilde kaçınılır.⁵⁷

Dolayısıyla Demans, Alzheimer ve benzeri bilişsel kısıtlılığa neden olan hasta grupları da *Kolay Dil* metinlerinin diğer bir hedef kitle grubunu oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Kısaca özetlemek gerekirse TÜİK, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı verileri doğrultusunda Kolay Dil'in hedef kitlesi toplamda 7.095.938 kişidir. Bu sayının içerisinde, (yukarıda muhtemel hedef kitle arasında bahsedilen) okuma ve yazma bilmeyen bireyler⁵⁸, az okuma yazma bilen bireyler, öğrenme güçlüğü çeken bireyler ve yabancılara dair sağlıklı verilere ulaşamadığı için dahil edilmemiştir.

Yukarıdaki verilerinden yola çıkılarak elde edilen ve oldukça yüksek olan sayılar ülkemizde de Kolay Dil'e ihtiyaç duyulabileceğinin bir göstergesidir. Engelli gruplarında yer alan bireylere yönelik, onların ihtiyaçlarına uygun bir biçimde yine *Kolay Dil* kapsamında daha farklı bir yöntem ve strateji geliştirmek gerekebilir. Ayrıca hedef kitle gruplarının sadece yukarıda belirtilenlerle kısıtlanamayacağını, yurtdışı çalışmaları ve

⁵⁶ Schecker 2003, akt. Bredel/Maaß 2016b: 34.

⁵⁷ Bredel/Maaß 2016b: 33-34.

⁵⁸ Sözlü Kolay Dil'den (Spoken Easy Language) yararlanabilirler.

özellikle Almanya’da yapılan araştırma ve uygulama çalışmaları göstermektedir.

6. Sonuç: *Türkçe Kolay Dil* Açısından Değerlendirmeler

Türkiye’de *Türkçe Kolay Dil*’den istifade edebilecek birey sayısı azımsanmayacak kadar yüksektir. Bu bağlamda batı ülkelerinde ve özellikle Almanya’da yapılan *Kolay Dil* çalışmaları birer “iyi uygulama örneği” olarak kabul edilebilir ve ülkemizde *Kolay Dil* araştırmaları için yön ve ilham verici olabilir.

Engellilik, BM EHİS’de de belirtildiği gibi günümüzde temel insan hakları kapsamında kabul edilmektedir ve yukarıda da bahsedildiği üzere Bakanlar Kurulunun 27 Mayıs 2009 tarihli ve 2009/15137 sayılı Karar’ı ile onaylanmış ve yürürlüğe girmiştir. Sözleşmenin yansımaları ise 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’da görülmektedir. Kanun yoluyla engellilerin hak ve özgürlükleri korunma altına alınmış ve tüm engellilerin ayrımcılığa uğramaksızın toplumsal yaşama dahil olmaları (mad. 4 ve mad. 4/A) vurgulanmıştır. Konuyla ilgili olarak 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’da içermeci bir yaklaşım sergilense de eksiklikler olduğu gözlemlenmiştir. Söz konusu Kanun kapsamına zihinsel engelliler de dahil edilmiş (mad. 3/c) ancak diğer engelliler için yapılan düzenlemelerde zihinsel engelli bireyler göz ardı edilmiştir. Örneğin Madde 7’de erişilebilirlik kavramı fiziksel erişilebilirlik olarak tanımlanır ve sadece yapıların, toplu taşımaların ve iletişim teknolojilerinin engelliler için erişilebilir olması gerektiği vurgulanır. Oysa en temel iletişim aracı olan dil, orta ve hafif derecede zihinsel engelliler için çeşitli bariyerleri içerebilir. Bu bağlamda yine aynı kanunun 15. maddesi “...engellilerin her türlü eğitim, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kabartma yazılı, sesli, elektronik kitap; alt yazılı, işaret dili tercümeli ve sesli betimlemeli film ve benzeri materyal temin edilmesine” dikkat çeker. Ancak burada da dilin kendisinin bir araç olabileceği gözletilmemektedir. İşitme, görme ve fiziksel engellilere yönelik erişilebilirlik üzerine ülkemizde çeşitli çalışmalar varken zihinsel engellilere yönelik çalışmaların yapılmadığı gözlemlenmektedir.⁵⁹ Almanya’nın hedef kitlesini sadece engelliler ile kısıtlamaması ve toplumda

⁵⁹ Bkz. *Engelsiz Erişim ve İletişim*, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2021.

dil engellerine takılan bireyleri de dahil etmesi Türkiye için örnek teşkil edebilir, zira Türkiye’de de zihinsel engelliler, az eğitim almış bireyler (ilk ve orta okul mezunları ve bu okulları terk eden bireyler), bilişsel/dilsel yetersizlikleri ya da öğrenme ve/ya okuma güçlükleri olan kişiler, S/sağır, yabancılar ve yaşlılar ciddi bir kitleyi temsil etmektedir. Bu bireylerin ülkemizde sorunsuz şekilde bilgiye ulaşabilmeleri, bilgiye bağımsız olarak erişebilmeleri ve herhangi birine bağımlı olmaksızın toplumsal hayata katılabilmeleri temel insan hakları kapsamında değerlendirilmelidir.

Bilgiye erişilebilirlik, yalnızca bilgiye ulaşmayı değil, aynı zamanda onu anlamayı ve anlamlandırmayı da içeren bir kavramdır. Bu, Türk toplumunun gelişmişliğinin ve medeniyetinin bir göstergesidir. Engelsiz iletişim bağlamında, *Kolay Dil* gibi araçlar kullanılarak, toplumumuzdaki dezavantajlı gruplara hitap edilebilir ve bu sayede, onların sosyal ve kültürel yaşama daha etkin bir şekilde katılmaları ve bilişsel süreçlere daha rahat bir şekilde dahil olmaları sağlanabilir. Bu bağlamda, *Türkçe Kolay Dil* için bir ilkeler kılavuzu hazırlanmalı⁶⁰ ve bu ilke doğrultusunda *Kolay Türkçe* uygulamaları hayata geçirilmelidir. Bu kılavuz, *Kolay Türkçe*’nin kullanımını standartlaştırarak, dilin erişilebilirliğini artıracak ve toplumun her kesiminin bilgiye eşit şekilde erişmesini sağlayacaktır.

Ayrıca, *Kolay Türkçe*’nin etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlayarak, dilin toplumsal faydalarından maksimum düzeyde yararlanılabilir. Bu çabalar sonucunda herkesin potansiyelini tam olarak gerçekleştirmesine olanak tanınabilir. Bu bağlamda, *Kolay Türkçe*’nin gelişimi ve uygulanması, dilin toplumsal katılımını ve her türlü eşitliği destekleyen önemli bir adım olacaktır.

⁶⁰ TÜBİTAK desteği ile şu anda hazırlık sürecindedir.

KAYNAKÇA

- AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI, Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni Temmuz 2021, 7; https://www.aile.gov.tr/media/88684/eyhgm_istatistik_bulteni_temmuz2021.pdf (Erişim Tarihi: 02.11.2023).
- BOCK, M. Bettina, Sandra Pappert, *Leichte Sprache, Einfache Sprache, verständliche Sprache*, Narr Francke Attempto, Tübingen 2023.
- BOCK, M. Bettina, „Leichte Sprache“ – *Kein Regelwerk: Sprachwissenschaftliche Ergebnisse und Praxisempfehlungen aus dem Leisa-Projekt*, Frank und Timme, Berlin 2019.
- BITV 2.0. “Verordnung zur Schaffung barrierefreier Informationstechnik nach dem Behindertengleichstellungsgesetz (Barrierefreie-Informationstechnik-Verordnung - BITV 2.0)”, *Bundesministerium für Arbeit und Soziales*, 2011, https://www.gesetze-im-internet.de/bitv_2_0/BJNR184300011.html, (Erişim Tarihi: 25.09.2023).
- BREDEL, Ursula ve Christiane Maaß, *Leichte Sprache. Theoretische Grundlagen - Orientierung für die Praxis*, Duden, Mannheim 2016a.
- BREDEL, Ursula ve Christiane Maaß, *Ratgeber Leichte Sprache. Die wichtigsten Regeln und Empfehlungen für die Praxis*, Duden, Mannheim 2016b.
- BUNDESMINISTERIUM FÜR ARBEIT UND SOZIALES. Netzwerk Leichte Sprache, https://www.gemeinsam-einfach-machen.de/GEM/DE/AS/Leuchttuerme/Ratgeber/Ratgeber_LS/Netzwerk_Leichte_Sprache/netzwerk_leichte_sprache_node.htm 1 (Erişim Tarihi: 26.09.2023).
- CONVENTION ON THE RIGHTS OF PERSONS WITH DISABILITIES (2006). United Nations, <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html> (Erişim Tarihi: 13.09.2023).
- DEUTSCHE GESELLSCHAFT FÜR LEICHTE SPRACHE, <https://dg-ls.de/> (Erişim Tarihi: 26.09.2023).
- DIN SPEC 33429:2023-04 – Entwurf, Empfehlungen für Deutsche Leichte Sprache, <https://www.beuth.de/de/technische-regel-entwurf/din-spec-33429/364785446>, (Erişim Tarihi: 23.03.2024).

Die DIN SPEC Leichte Sprache 33429, <https://leicht-ist-gut.de/die-din-spec-leichte-sprache-33429/>, (Erişim Tarihi:23.03.2024).

DIE REGELN FÜR LEICHTE SPRACHE, https://www.leichte-sprache.org/wp-content/uploads/2023/03/Regelwerk_NLS_Neuauf12022_web.pdf, (Erişim Tarihi: 23.03.2024).

DÜNYA ALZHEİMER GÜNÜ, <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/haberler/d%C3%BCnya-alzhei%CC%87mer-g%C3%BCn%C3%BC-basin-bi%CC%871gi%CC%87-notu.html> (Erişim Tarihi: 03.03.2024).

ENGELSİZ ERİŞİM VE İLETİŞİM, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2021.

GUTERMUTH, Silke, *Leichte Sprache fur alle?: Eine zielgruppenorientierte Rezeptionsstudie zu Leichter und Einfacher Sprache*, Frank ve Timme, Berlin 2020.

HUMBOLDT, Wilhelm von, *Briefe an eine Freundin*, Brockhaus, Leipzig 1870.
İSTATİSTİK BÜLTENİ NİSAN 2023, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü (EYHGM). (https://aile.gov.tr/media/135432/eyhgm_istatistik_bulteni_nisan_23.pdf); (Erişim tarihi: 01.05.2024).

İSTATİSTİKLERLE YAŞLILAR 2023, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Tablo 11. İstatistiklerle Yaşlılar 2023, Tablo 11. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yaslılar-2023-53710>; (Erişim Tarihi: 23.04.2024).

IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) *Guidelines for easy-to-read materials*. Misako Nomura, Gyda Skat Nielsen, and Bror Tronbacke. The Hague: IFLA Headquarters, 2010, IFLA Professional Reports 120, <https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/hq/publications/professional-report/120.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

INCLUSION EUROPE LANGUAGE VERSIONS OF EASY-TO-READ STANDARDS, <https://www.inclusion-europe.eu/easy-to-read-standards-guidelines/>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

INCLUSION EUROPE PATHWAYS 2, <https://www.inclusion-europe.eu/pathways-2/>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

- JEKAT, Susanne J., Heike Elisabeth Jünger, Klaus Schuber, Claudia Villiger, *Sprache barrierefrei gestalten. Perspektiven aus der Angewandten Linguistik*, Frank und Timme, Berlin 2014.
- DİL, Kubbealti Lugati, <http://lugatim.com/s/dil>, (Erişim Tarihi: 07.09.2023).
- LINDHOLM, Camilla, Ulla Vanhatalo, *Handbook of easy languages in Europe*, Frank und Timme, Berlin 2021.
- LINDHOLM, Camilla, Ulla Vanhatalo, "Introduction", *Handbook of Easy Language in Europe*, Camilla Lindholm, Ulla Vanhatalo (Ed.), Frank und Timme, Berlin 2021, 11-26.
- MAAß, Christiane, Isabel Rink, Christiane Zehrer, "Leichte Sprache in der Sprach- und Übersetzungswissenschaft", *Sprache barrierefrei gestalten. Perspektiven aus der Angewandten Linguistik*, Susanne J. Jekat, Heike Elisabeth Jünger, Klaus Schuber, Claudia Villiger (Ed.), Frank und Timme, Berlin 2014, 53-85.
- MAAß, Christiane, *Leichte Sprache: Das Regelbuch*, LIT Verlag, Münster 2015.
- MAAß, Christiane *Easy Language – Plain Language – Easy Language Plus. Balancing Comprehensibility and Acceptability*, Frank und Timme, Berlin 2020.
- MAAß, Christiane, Isabel Rink, "Scenarios for Easy Language Translation: How to Produce Accessible Content for Users with Diverse Needs", In *Easy Language Research: Text and User Perspectives*, Silvia Hansen-Schirra, Christiane Maaß (Ed.), Frank und Timme, Berlin 2021, 41-56.
- MİLLETLERARASI SÖZLEŞME, Resmî Gazete, Ankara 2009, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/07/20090714-1.htm>, (Erişim Tarihi: 13.09.2023).
- O'HAYRE, John, *Gobbledygook Has Gotta Go*, U. S. Bureau of Land Management, Washington 1966; <https://archive.org/details/gobbledygookhasg3836ohay/page/n3/mode/2up>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).
- PEREGO, Elisa, "Easy Language in Italy", *Handbook of Easy Language in Europe*, Camilla Lindholm, Ulla Vanhatalo (Ed.), Frank und Timme, Berlin 2021, 275-304.
- PLAINLANGUAGE.GOV, An official website of the United States government, <https://www.plainlanguage.gov/about/history/>, (Erişim Tarihi: 20.09.2023).

PUBLIC LAW 111 - 274 - Plain Writing Act of 2010, *GovInfo*. Erişim: <https://www.govinfo.gov/app/details/PLAW-111publ274>, (Erişim Tarihi: 30.09.2023).

REGELWERK FÜR LEICHTE SPRACHE, *Deutsche Gesellschaft für Leichte Sprache*, 2016, https://dg-ls.de/wp-content/uploads/2023/01/2021-11_Regelwerk_Version_Fortbildung_DGLS.pdf, (Erişim Tarihi: 26.09.2023).

SAPIR, Edward, *Selected Writings of Edward Sapir in Language, Culture and Personality*. D. G. Mandelbaum (Ed.). University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London 1968.

TÜİK-Türkiye İstatistik Kurumu, İstatistik Konuları., <https://data.tuik.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 10.10.2023).

DİL, Türk Dil Kurumu, <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 07.09.2023).